

POROZUMIENIE NADAWCÓW

w sprawie sposobu realizacji obowiązków wynikających z art. 18a ustawy o radiofonii i telewizji dotyczących udogodnień w programach telewizyjnych dla osób z niepełnosprawnością wzroku i dla osób z niepełnosprawnością słuchu

W trosce o realizację zapisów znowelizowanej w 2011 r. ustawy o radiofonii i telewizji nakładającej w art. 18a na nadawców telewizyjnych obowiązek dostarczania w określonym wymiarze czasowym usług dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku i niepełnosprawnością narządu słuchu, oraz

- w nawiązaniu do zaleceń zawartych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego 2010/13/EU o audiowizualnych usługach medialnych oraz Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych
  - uwzględniając potrzeby środowiska osób niepełnosprawnych,
  - biorąc pod uwagę możliwości techniczne, organizacyjne i finansowe nadawców telewizyjnych,
  - a także ze względu na konieczność zapewnienia odpowiedniej jakości usług w odniesieniu do poszczególnych rodzajów udogodnień i ich odbiorców,
  - po przeprowadzeniu uzgodnień z przedstawicielami środowisk osób niepełnosprawnych
- sygnatariusze niniejszego porozumienia postanawiają przyjąć poniższe ustalenia:

1. Udogodnienia dla osób z dysfunkcją wzroku

Usługą dedykowaną dla osób z dysfunkcją narządu wzroku jest audiodeskrypcja. Jednoznaczna definicja tej usługi została zawarta w art. 4 p.28 ustawy o radiofonii i telewizji.¹ Natomiast inne usługi, które tworzy się dla ogółu odbiorców, na przykład udostępnianie dialogów w filmach obcojęzycznych za pośrednictwem głosu lektora lub udostępnianie przebiegu imprez sportowych za pośrednictwem głosu komentatora telewizyjnego nie są pełnowartościową usługą dedykowaną dla osób z dysfunkcją narządu wzroku i nie mogą być wliczane do obowiązkowych kwot tych usług.

Nadawcy naziemnej telewizji cyfrowej zobowiązują się nadawać audycje z audiodeskrypcją, opracowaną zgodnie z przywołaną wyżej definicją, w następującym wymiarze:

¹ audiodeskrypcją jest werbalny, dźwiękowy opis obrazu i treści wizualnych zawartych w audycji audiowizualnej przeznaczony dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku, umieszczony w audycji lub rozpowszechniany równocześnie z audycją;

- w każdym kwartale rozliczeniowym, począwszy od III kwartału 2013 roku:

- 11 godz. emisji audycji z audiodeskrypcją w programach TV o najwyższej oglądalności (TVP1, TVP2, Polsat, TVN) w następujących gatunkach programowych: filmy i seriale fabularne, filmy i seriale dokumentalne, audycje edukacyjne i poradnicze, teatr TV, widowiska sportowe, audycje adresowane do dzieci i młodzieży;

- 6 godzin emisji audycji z audiodeskrypcją w pozostałych programach obecnych na naziemnych multipleksach cyfrowych, a mianowicie: TVP Polonia, TVP Kultura, TVP Historia, TVN7, TV4, TV6, Puls, Puls2, ATM Rozrywka, TTV.

Wyżej wymienione czasy emisji audycji z audiodeskrypcją zostały przyjęte z uwzględnieniem obecnej sytuacji i możliwości technicznych, organizacyjnych i finansowych nadawców telewizyjnych. **Jednakże nie wyczerpują one jeszcze oczekiwań osób z dysfunkcją wzroku.**

Wyżej wymienione limity nie obowiązują, ze względu na charakter programu, w regionalnych programach telewizji publicznej oraz Polsat Sport News.

Wyżej wymienione wymagania nie dotyczą programów rozpowszechnianych w inny sposób niż rozsiewczy naziemny oraz programów muzycznych. Programy nie są zwolnione z obowiązku dostarczania udogodnień dla osób niepełnosprawnych w wymiarze 10 % kwartalnego czasu nadawania z wyłączeniem reklam i telesprzedaży. Nie określa się dla nich jedynie oczekiwanego wymiaru audycji z audiodeskrypcją.

2. Udogodnienia dla osób z dysfunkcją słuchu

2.1 Napisy dla niesłyszących

Przez Napisy dla niesłyszących rozumie się:

- **napisy w rodzimym języku, będące tekstowym odpowiednikiem mówionych dialogów lub narracji, korespondujące ściśle z widocznym na ekranie obrazem, zawierające rozróżnienie osób występujących w dialogu (kolorami lub przy pomocy identyfikatorów tekstowych – inicjały, imię bohatera itp.) oraz opisy tekstowe efektów dźwiękowych.**
- **napisy „na żywo” - usługa umożliwiająca osobom z dysfunkcją narządu słuchu dostęp do treści dźwiękowych towarzyszących obrazowi w czasie prawie rzeczywistym (to jest z niewielkim przesunięciem czasowym), stosowana w audycjach informacyjnych i publicystycznych.**
- **napisy dialogowe udostępniające za pośrednictwem tekstów w rodzimym języku dialogi i narrację audycji obcojęzycznych.**

W miarę możliwości napisy dla niesłyszących powinny być opracowywane w formie usługi zamkniętej (np. teletext), to znaczy dostępnej po wybraniu jej przez użytkownika.

Nie określa się wymiaru czasowego usług dedykowanych dla osób z dysfunkcją słuchu. Powinien on być co najmniej uzupełnieniem do pełnej kwoty zobowiązań ustawowych w taki sposób, aby czas emisji audycji z audiodeskrypcją, napisami dla

niesłyszących oraz tłumaczonych na język migowy stanowił co najmniej 10% kwartalnego czasu nadawania z wyłączeniem reklam i telesprzedaży.

2.2 Tłumaczenie na język migowy

Przez tłumaczenie na język migowy należy rozumieć tłumaczenie realizowane w Polskim Języku migowym - PJM lub Systemie Językowo-Miganym - SJM (ustawa o języku migowym i innych środkach komunikowania się Dz. U z dnia 3 października 2011 z późn. zm.). Nie są one równoważne, a ich odbiorcami są odrębne grupy osób niesłyszących. Nadawca telewizyjny sam określa sposób tłumaczenia, jednakże zaleca się wykorzystywanie PJM w programach dla najmłodszych widzów.

Uzgadnia się stosowanie tłumaczeń na język migowy w wymiarze co najmniej 10 godzin w kwartale w regionalnych programach telewizji publicznej oraz Polsat Sport News,

a także w wymiarze dostosowanym do możliwości nadawcy i charakteru programu w innych programach, przede wszystkim w audycjach dla najmłodszych widzów.

Celem uzyskania jak najskuteczniejszego dotarcia do małych widzów wskazane jest nawiązanie przez nadawców kontaktu z ośrodkami kształcącymi dzieci głuche i słabosłyszące.

3 Informacja o usługach

Informacja dotycząca typu usługi, charakteru programu, czasie jego trwania oraz dacie i godzinie rozpoczęcia audycji z udogodnieniami powinna być umieszczana:

- na stronie www nadawcy (stosując odpowiednie oznaczenia w programie telewizyjnym przy pozycjach programowych posiadających udogodnienia lub na odrębnych stronach z listą takich programów i czytelną nawigacją);
- w teletekście - jeśli nadawca taki dostarcza ² (stosując na stronach z programem TV odpowiednie oznaczenia: N – napisy, AD – Audiodeskrypcja, JM – język migowy lub sporządzenie na odrębnych stronach listy programów z takimi udogodnieniami);
- w ogłoszeniach nadawcy promujących daną audycję (stosując oznaczenia jak wyżej przy pozycjach programowych wyposażonych w udogodnienia; dla pozycji programowych z audiodeskrypcją zaleca się dodawanie informacji głosowych);
- w Elektronicznym Przewodniku po Programach (EPG) w opisie audycji (oznaczenia typów udogodnień jak wyżej)

oraz w miarę możliwości w prasie drukowanej.

² Mimo, iż technologia cyfrowa pozwala na dostarczanie napisów w standardzie DVB zaleca się, aby nadawcy nie rezygnowali z emitowania teletekstu. Służyć on powinien między innymi do szybkiego (znacznie szybszego niż w Internecie) wyszukiwania wszelkiego rodzaju informacji, w tym informacji o programie i audycjach wyposażonych w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. W przypadku sieci kablowych nie oferujących jeszcze usługi cyfrowej teletekst jest jedynym sposobem dostarczania treści dla osób niesłyszących i źle słyszących.

4. Usługi dostępne w sieciach kablowych

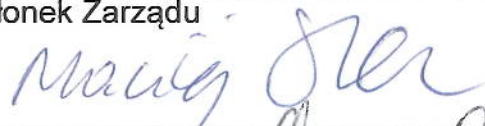
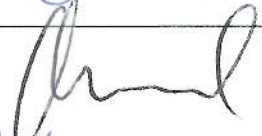
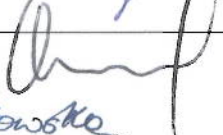
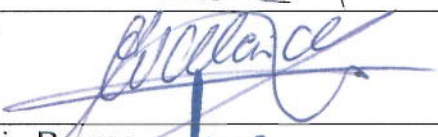
Polscy nadawcy telewizyjni zwracają uwagę, że zarówno dodatkowa ścieżka dźwiękowa zawierająca audiodeskrypcję, jak też opracowane w formule zamkniętej napisy dla niesłyszących powinny być dostarczane przez operatora do wszystkich odbiorców, którzy korzystają z jego oferty cyfrowej.

Natomiast operatorzy analogowych sieci kablowych powinni dostarczać do odbiorcy sygnał teletekstu, co umożliwi osobom z dysfunkcją słuchu dostęp do napisów dla niesłyszących.

5. Zakłada się, że przegląd i ewentualna aktualizacja zapisów niniejszego Porozumienia nastąpi w połowie 2014 roku.

Warszawa, dnia 5 czerwca 2013 roku

Sygnatariusze porozumienia:

TVP SA	Marian Zalewski – Członek Zarządu	
Telewizja POLSAT	Maciej Stec - Członek Zarządu	
Telewizja TVN	Edward Miszczak – Członek Zarządu Maciej Maciejowski – Członek Zarządu	
Telewizja PULS	Malgorzata Ceckowska – Dyr. ds. Prawnych	
Polskie Media (TV4)	Mariusz Walkiewicz – Wiceprezes Zarządu	
ATM Grupa SA	Maciej Grzywaczewski –Prezes Zarządu Adam Baworowski – Dyr. Programowy	
Stavka Sp. z o.o.	Stanisław Krzemiński – Prezes Zarządu	

UZASADNIENIE

Od 1 lipca 2011 roku obowiązuje znowelizowana ustawa o radiofonii i telewizji (zwana dalej u.r.t.), która w art.18a zobowiązuje nadawców programów telewizyjnych do dostarczania osobom z dysfunkcją narządu wzroku i osobom z dysfunkcją narządu słuchu specjalnych udogodnień ułatwiających tym osobom dostęp do treści.

Począwszy od roku 2012 audycje z udogodnieniami mają stanowić 10% kwartalnego czasu emisji z wyłączeniem reklam i telesprzedaży.

Zapisy niniejszego porozumienia zostały opracowane w związku z pracami powołanego w maju 2012 roku Zespołu roboczego. Podstawę do jego opracowania stanowiły wyniki prowadzonych przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji publicznych konsultacji (maj - czerwiec 2012 r.), które po stronie nadawców ujawniły główne obszary interpretacji niezgodnych z duchem ustawy, a po stronie odbiorców oczekiwania w zakresie rozmiaru i charakteru dostarczanych im usług.

Ponadto, przy opracowywaniu niniejszego stanowiska korzystano z dokumentów wypracowanych w innych krajach europejskich: ustaw, rozporządzeń i kodeksów dobrych praktyk.

Art. 18a u.r.t. nie określa jaka część ustawowych zobowiązań dla osób niepełnosprawnych dotyczy osób z dysfunkcją wzroku, a jaka z dysfunkcją słuchu. We wspomnianej wyżej konsultacji publicznej przeprowadzonej przez KRRiT przeważał pogląd, że proporcje pomiędzy różnymi rodzajami udogodnień powinny być raczej funkcją charakteru programu niż efektem sztywno narzuconych proporcji wyrażonych w procentach. Jest to korzystne zarówno dla nadawców jak i dla odbiorców i szczególnie istotne w przypadku kwot audiodeskrypcji. Pozwala bowiem nadawcom efektywnie ulokować siły i środki dla zaspokojenia potrzeb odbiorców, których priorytety zostały wyraźnie określone przy okazji prac wspomnianego wyżej Zespołu roboczego.

Proponowane w Porozumieniu kwoty audiodeskrypcji odnoszą się jedynie do programów emitowanych za pośrednictwem cyfrowej platformy naziemnej. Wynika to z następujących powodów:

- Usługa audiodeskrypcji może być realizowana jedynie w technologii cyfrowej; naziemna telewizja analogowa oraz analogowe sieci telekomunikacyjne (sieci kablowe) są więc jej pozbawione,
- Naziemna telewizja cyfrowa jest dostarczana do odbiorcy bezpłatnie, bez konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów subskrypcji na rzecz operatorów telekomunikacyjnych (satelitarnego czy kablowego),
- Niektóre platformy satelitarne i cyfrowe sieci telekomunikacyjne nie są w stanie dostarczyć do odbiorcy audycji z audiodeskrypcją za względów technicznych (ograniczona pojemność strumienia) lub z uwagi na wcześniej zawarte umowy z nadawcami, nie przewidujące transmisji dodatkowego dźwięku. Wskazany w p. 5 Porozumienia „okres przejściowy” posłuży do wyeliminowania tych wad.

Ustawa o radiofonii i telewizji w art. 18a wymienia napisy dla niesłyszących oraz tłumaczenie na język migowy jako udogodnienie dla osób z dysfunkcją narządu słuchu. Jednak, w przeciwieństwie do audiodeskrypcji będącej udogodnieniem dedykowanym dla osób z dysfunkcją wzroku, ustawa nie definiuje żadnego z tych pojęć. Za szczególnie istotne uznano zatem ustalenie na użytek niniejszego Porozumienia definicji różnych sposobów udostępniania treści dla niesłyszących, szczególnie wobec sytuacji, w której niektórzy nadawcy traktują wszystkie przekazy tekstowe ukazujące się na ekranie odbiornika jak usługę dla osób z dysfunkcją słuchu.

Wobec bogatej oferty programowej niezmiernie ważny jest sposób informowania odbiorcy z dysfunkcją wzroku lub słuchu o dacie, godzinie, czasie trwania, charakterze audycji i rodzaju zastosowanych udogodnień. Obecnie, każdy z nadawców stosuje w tym zakresie dogodną dla siebie metodę postępowania. W p. 3 Porozumienia wyszczególniono więc sposoby, za pomocą których nadawcy powinni informować odbiorców z dysfunkcją sensoryczną o ofercie, która jest specjalnie dla nich przygotowana. Właściwy sposób informowania jest korzystny dla obu stron.

Technologia cyfrowa umożliwia dostarczanie usług dostępowych przeznaczonych dla osób z dysfunkcją wzroku i słuchu również w sieciach kablowych. Jednak nie wszyscy operatorzy przystosowali swoje sieci i urządzenia końcowe do odbioru tych usług. W p. 4 Porozumienia wskazuje się na potrzebę takiego przystosowania.

Obowiązki związane z dostarczaniem udogodnień dla niepełnosprawnych są dla nadawców programów telewizyjnych nowym wyzwaniem. Potrzebują oni określonego czasu na przygotowanie się do ich pełnej realizacji pod względem technicznym, organizacyjnym i finansowym. Ponadto I etap implementacji naziemnej telewizji cyfrowej nie został jeszcze zakończony i dopiero w II kwartale 2014 roku trzy bezpłatne multipleksy naziemne uzyskają zasięg ogólnopolski oraz zawierać będą docelową ofertę programową.

